

SXEDIO.A55

28.7.1878: ΑΓΓΛΙΚΑ ΠΛΟΙΑ ΚΑΤΑΚΛΥΖΟΥΝ ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΟΥ ΓΟΥΛΣΛΗ ΑΠΟΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ. ΠΡΩΤΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΒΡΕΤΑΝΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥ ΑΠΟ ΤΗ ΛΑΡΝΑΚΑ ΚΑΘΩΣ ΟΙ ΒΡΕΤΑΝΟΙ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΝΑ ΥΠΟΦΕΡΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ ΖΕΣΤΗ

Ο μοναδικός τόπος που μπορούσαν να αποβιβασθούν οι δυνάμεις του πρώτου κυβερνήτη της Κύπρου Σερ Γκάρνερτ Γούλσλη ήταν η Λάρνακα.

Ωστόσο η αποβίβαση τόσων δυνάμεων δεν ήταν τόσο απλό πράγμα γιατί δεν υπήρχαν οι κατάλληλες εγκαταστάσεις.

Μόνο μερικές βάρκες υπήρχαν διαθέσιμες, ενώ για αποβάθρες δεν μπορούσε να γίνεται κανένας λόγος.

Το λιμάνι, κάπως αφιλόξενο, δεν μπορούσε να δεχθεί τα μεγάλα πολεμικά πλοία της εποχής, όσο μικρά και αν ήταν σε σύγκριση με τα σημερινά και οι βρετανοί ταλαιπωρήθηκαν αφάνταστα μέχρι να βγουν στη στεριά της Λάρνακας.

Αρχικά όλη η αγγλική δύναμη έφθασε με πλοία στη Λάρνακα, τα οποία έκλεισαν ολόκληρο τον κόλπο και στη συνέχεια τα διάφορα πλοία στάληκαν προς τις άλλες παράλιες πόλεις όπως την Κερύνεια, την Αμμόχωστο, τη Λεμεσό και την Πάφο για ασφάλεια.

Στο διάστημα που ο Κυβερνήτης Γούλσλη είχε μείνει στη Λάρνακα δημιούργησε στρατόπεδο στο Τσιφλίκ Πασά, κοντά στις σημερινές (2005) "Καμάρες" της Λάρνακας, ενώ ο ίδιος περαγματοποίησε ενημερωτικές επισκέψεις με πλοίο προς διάφορες περιοχές της νήσου.

Παράλληλα έστειλε ανθρώπους του να οργώσουν την Κύπρο για να γνωρίζει από πρώτο χέρι τι θα αντιμετώπιζε και έστειλε διοικητές στις έξι βασικές πόλεις Λευκωσία, Κερύνεια, Πάφο, Λεμεσό, Λάρνακα και Αμμόχωστο.

Λεπτομέρειες των όσων διαδραματίστηκαν αυτές τις κρίσιμες ημέρες της αλλαγής δίνει ο

απεσταλμένος της αγγλικής εφημερίδας **Illustrated London News** που έφθασε στην Κύπρο στα τέλη Ιουλίου στη Λάρνακα.

Ο ίδιος απεσταλμένος επισκέφθηκε παράλληλα και διάφορα χωριά και περιοχές της Κύπρου και ετοίμασε γραβούρες (που απαθανάτιζαν διάφορες σκηνές) και τις έστειλε στην εφημερίδα του μαζί με τις ανταποκρίσεις του για δημοσίευση.

Μέσα από τις ανταποκρίσεις του φαίνεται η κατάσταση που επικρατούσε στο νησί τις μέρες εκείνες και αυτές αποτελούν πραγματικές ιστορικές πηγές για τις μέρες της αλλαγής της διακυβέρνησης της νήσου.

Σε μια ανταπόκριση του στις **28** Ιουλίου που δημοσιεύθηκε στις **17** Αυγούστου, γιατί η αποστολή τους τις μέρες εκείνες ήταν πολύ δύσκολη με τα μέσα της εποχής, αναφερόταν στην αποβίβαση των αγγλικών στρατευμάτων και τον τρόπο της κατάληψης της Κύπρου:

"Βρήκα το Τσιάννελ Σκουατρόν, (τη βρετανική δύναμη που ήλθε στην Κύπρο) και το στόλο των μεταγωγικών που μετέφεραν το Στρατηγό Σερ Γκάρνερ Γούλσλη και τις στρατιωτικές δυνάμεις στην Κύπρο, αγκυροβολημένα.

Ο στόλος έχει αγκυροβολήσει ως εξής:

Στην απομακρυσμένη γραμμή, δηλαδή μακριά από την ακτή του κόλπου είναι το Τσιάνννελ Σκουατρόν, αποτελούμενο από το **HMS BLACK PRINCE**, που διοικείται από τον Εξοχότατο Δούκα του Εδιμβούργου.

Το **HMS MONOTAUR** το πλοίο του Ναυάρχου Τζων Χαίι, το **HMS RALEIGH**, το **HMS INVINCIBLE** και το **HMS MONARCH**.

Στη δεύτερη γραμμή είναι τα πλοία με τους στρατιώτες της Κυβέρνησης, δηλαδή τα **HMS TAMAR**, που μετέφερε το **71ο** Σύνταγμα των **HIGHLANDERS** και το **HMS ORONDES** που μετέφερε το **1ο BOMBAY LANCERS** και το **9ο BOMBAY NATIVE INDANDRY**, το **HMS HIMALAYA** στο οποίο βρίσκεται ο Σερ Γκάρνερ Γούλσλη και το προσωπικό του μαζί με το **101ο** και το **42ο HIGHLANDERS**.

Κοντά σ' αυτά βρίσκεται το σκάφος **HMS SALAMIS**, το **HMS SIMMON** μαζί με τους **ROYAL ENGINEERS** από το Σαουθάμπτον, έχει κρατημένη θέση.

Στην τρίτη γραμμή είναι δέκα ενοικιασμένα μεταγωγικά ατμόπλοια, τα οποία αναφέρω με τα ονόματά τους μαζί με τα ονόματα των συνταγμάτων που έχουν μεταφέρει το καθένα, μαζί με τις σημερινές αποστολές τους:

Αρ. **5** το **ST OSYTH**, μαζί με μέρος του δευτέρου **GHOORKAS** για τη Λάρνακα.

Αρ. **6** **MALDA** μαζί με άλλο Τάγμα του ιδίου Συντάγματος για τη Λάρνακα.

Αρ. **7** **MADUR** με το **31ο PUNJAUB INFANTRY** για Λεμεσό.

Αρ. **8** **GOA** μαζί με το **13ο BENGAL NATIVE INFANTRY**.

Αρ. **9** **MACEDONIA** μαζί με το πρώτο **BOMBAY LANCERS**.

Αρ. **12** **NANKIN** μαζί με το **25ο MADRAS NATIVE INFANTRY**, και

Αρ. **15** **MARINE** μαζί με μέρος του Συντάγματος και δύο για την Κερύνεια.

Αρ. **16** **SUEZ** μεταβαίνει τώρα στη Βηρυτό για άλογα.

Αρ. **23** **BENGAL** είναι εδώ μαζί με το **13ο BENGAL NATIVE INFANTRY** για την Πάφο, και

Αρ. **27** **TRINACRIA** μαζί με τους επιμελητές των προμηθειών για τη Λάρνακα.

Το **CANARA** έχει επιστρέψει στη Μάλτα για στρατιώτες και το **HMS SIMOON** αναμένεται αυτή τη μέρα.

Στην τέταρτη γραμμή, κοντά στην ακτή, είναι τα επτά ενοικιασμένα μεταγωγικά, δηλαδή:

Αρ. **2** **HOSPDAR**.

Αρ. **3** **CLYDESTATE**.

Αρ. **11** **SEAFORTH**.

Αρ. **19** **CITADEL**.

Αρ. **20** **AROS BAY**

Αρ. 22 KILKEWAN, και

Αρ, 24 BRAMBLETYE.

Πιο μέσα από αυτά τα σκάφη είναι ένα ατμόπλοιο, που ανήκε στην ανατολική εταιρεία τηλεγράφου, το οποίο μαζί με ένα ή δύο μικρά εμπορικά σκάφη, ένα ελληνικό και ένα τουρκικό, αποτελούν όλα τα σκάφη που βρίσκονται μέσα στον κόλπο.

Τα σκίτσα μου, με αυτό τον αριθμό πλοίων που έχει συλλεγεί, θα δείχνουν ότι ήδη η βρετανική δύναμη παρουσιάζει μια επιβλητική εμφάνιση σ' αυτά τα νερά.

Ο απεσταλμένος έδινε στη συνέχεια τις εντυπώσεις του από την πόλη της Λάρνακας:

"Η πόλη της Λάρνακας ή μάλλον το εμπορικό τμήμα της, αποκαλούμενο Μαρίνα, απλώνεται κατά μήκος της ακτής και παρουσιάζει τη συνήθη ανατολική εικόνα ενός ευρωπαϊκού λιμανιού, εκτός από το γεγονός ότι είναι πλέον ήσυχη από τις περισσότερες πόλεις.

Η άφιξη της εκστρατευτικής δύναμης μόνη της δίνει ζωή στον τόπο. Και ήδη ένα μέρος της πόλης άρχισε να σχηματίζει την όψη εμπορικής περιοχής.

Αλλά η παρούσα βιασύνη και τα τρεχάματα είναι μόνο ευρωπαϊκά. Οι φλεγματικοί Τούρκοι είναι τόσο απαθείς και δεν επιδεικνύουν κανένα ενδιαφέρον, λες και δεν τους αφορά.

Τα πλοία της εκστρατευτικής δύναμης βρίσκονται σε απόσταση ενός και ενάμισι μιλίου από την αμμώδη ακτή πάνω στην οποία είναι κτισμένη η πόλη. Στη μια πλευρά της πόλης η παραλία εκτείνεται νότια μέχρι το Σημείο Ντάτες (**Dades**) ένα καταθλιπτικό ξηραμένο αλμυρόβαλτο καλυμμένο με φραγκοσυκιές και σε μερικά διασκορπισμένα φοινικόδενδρα.

Στην άλλη πλευρά η γη εκτείνεται προς βορρά και ανατολικά για μερικά μίλια μακριά στο ακρωτήριο Πύλα και Γκρέκο με μακρούς χαμηλούς λόφους.

Τα τζαμιά της πόλης είναι ασήμαντα και εκτός

από την παρουσία μισής δωδεκάδας μιναρέδων, ένας μπορεί σχεδόν να υποθέσει ότι ο λαός της Λάρνακας είναι χριστιανοί εφόσον οι ελληνικές εκκλησίες είναι πιο ευδιάκριτες με τα καμπαναριά τους.

Πίσω από την πόλη η γη εκτείνεται σε μια άγονη πεδιάδα προς το εσωτερικό. Περίπου πέντε μίλια μακριά στην πεδιάδα στα νοτιοδυτικά είναι το στρατόπεδο των Ευρωπαϊκών συνταγμάτων, σε μια περιοχή αποκαλούμενη Τσιφλίκ Πασά.

Πίσω βρίσκεται ένα βουνό ύψους δυο χιλιάδων περίπου ποδών πάνω στο οποίο είναι ένα μικρό κατασκεύασμα πιθανόν μια εκκλησία.

Πέντε περίπου μίλια μακριά στην πεδιάδα στα νοτιοδυτικά είναι το στρατόπεδο των ευρωπαϊκών συνταγμάτων, σε μια περιοχή αποκαλούμενη Τσιφλίκ Πασά.

Πίσω βρίσκεται ένα βουνό ύψους δύο χιλιάδων περίπου ποδών πάνω στο οποίο είναι ένα μικρό κατασκεύασμα, πιθανόν μια εκκλησία.

Το βουνό ονομάζεται το όρος Σταυρός ή Βουνό του Σταυρού.

Σε απόσταση πίσω από αυτό βρίσκεται η οροσειρά Αδελφοί και το Τρόδος με ύψος **6.000** πόδια.

Το Τσιάννελ Σκουατρόν δεν έμεινε αδρανές από την άφιξη του στην προετοιμασία της κατοχής αυτού του τόπου από τα στρατεύματα.

Ο Δούκας του Εδιμβούργου και μεγάλος αριθμός ναυτών, σχημάτισαν ναυτικό στρατόπεδο στο σημείο της απόβασης, βόρεια της πόλης και έχουν ανεγείρει πέντε αποβάθρες και σημεία απόβασης.

Η Αυτού Βασιλική Υψηλότητα εξακολουθεί να κατέχει το παλιό κτίριο της Καραντίνας Λαζαρέττο που βρίσκεται κοντά, ενώ οι ναύτες του βρίσκονται σε τσαντήρια και ναυτικές τέντες γύρω από το αρχηγείο του, στις οποίες έχει τοποθετηθεί η σημαία και τα σήματα της μονάδας του.

Η Αυτού Υψηλότης θα πρέπει να πιστωθεί μεγάλως για τον τρόπο με τον οποίο όλες οι διευθετήσεις για την αποβίβαση εκτελέστηκαν από αυτόν. Οι πολίτες έχουν λίγη, αν όχι καμιά, ιδέα για

όλα αυτά και χρειάζεται προσοχή για την αποβίβαση μιας μονάδας δέκα χιλιάδων ανδρών πάνω σε αμμώδη παραλία, όπου οι διευκολύνσεις είναι μέχρι στιγμής αρνητικές.

Ο Βασιλικός Πρίγκιπας, πάντοτε δραστήριος, μοιάζει με γύφτο μια και είναι εκτεθειμένος στον ήλιο, αλλά πάντοτε επιβλέπει προσωπικά την απόβαση και την εκκένωση των σκαφών και βαρκών μόλις φθάσουν στην ακτή.

Δεν υπάρχουν εργαζόμενα τμήματα και στρατιώτες εδώ. Όλο το Σύνταγμα με την άφιξη του κινήθηκε προς το στρατόπεδο του και το ξεφόρτωμα όλου του υλικού γίνεται από τους κυανοχιτώνες που φαίνεται να διασκεδάζουν την όλη εργασία τρομερά.

Από τις 4 το πρωί μέχρις αργά συνεχίζονται ακατάπαυστα η εργασίες όλων των ειδών.

Σε όλες τις κατευθύνσεις μαούνες και τοπικά σκάφη, πηγαينوέρχονται. Αρκεί λίγος χρόνος για το ξεφόρτωμά τους και η εργασία στη σκηνή της απόβασης μπορεί να γίνει αντιληπτή.

Ο Μονάρχης έστησε μια καντίνα σε μεγάλη σκηνή, πλησίον, πράγμα που αποτελεί αποφασιστική καλή διευθέτηση.

Ενα συνεχές πλήθος από γκαμήλες, μούλες, γαϊδάρους και τοπικά άλογα, πυροβολητές και αποθηκάριους, Γκούρκας και Παντζάρες, Έλληνες και Μουσουλμάνους, όλοι δίνουν μια καλειδοσκοπική εικόνα χρώματος και μορφής.

Κάτω από τον καυτό ήλιο του μεσημεριού, μαζί με όλη τη σκόνη και ζέστη, η κούραση που υφίστανται οι ναύτες μας και ο αρχηγός τους, ο Δούκας, δεν είναι λίγο πράγμα.

Ηδη έχουν αναφερθεί δύο περιπτώσεις ηλίαςσης από τη ζέστη και φοβούμεθα ότι θα πρέπει να αναμένονται και άλλες. Μέχρι στιγμής η υγεία των ανδρών της δύναμης ήταν εξαιρετική, αλλά βεβαίως, δεν υπήρχε ακόμα χρόνος για να διαπιστωθεί η επίδραση της ζέστης στους ευρωπαϊούς στρατιώτες.

Είναι πιθανόν να προσβληθούν από Μαλάρια, αν

ενοχληθεί το έδαφος, όπως συνέβη στο Χογκ Κογκ και το Καουλούν (**Kowloon**). Μόλις καταλάβουμε το **Kowloon** τα στρατεύματα ήσαν εντελώς υγιή, εφόσον βρίσκονταν μέσα σε τέντες και ξύλινα παραπήγματα, αλλά όταν ανηγέρθησαν μόνιμες παράγκες, το άτυχο 7ο Σύνταγμα που κατέλαβε πρώτα τα νέα κτίρια, αποδεκατίστηκε σχεδόν από έντονη επιδημία πυρετού και αναγκάστηκε τελικά να μετακινηθεί στο ακρωτήριο.

Η αποβίβαση των στρατιωτών εδώ και η αποβίβαση των προμηθειών από τους κυανοχιτώνες υπό την επίβλεψη των αξιωματικών του ναυτικού όπως έχω αναφέρει, έγινε με ενεργητικότητα.

Λυπούμαι να προσθέσω ότι δεν μπορώ να μη απονέμω έπαινο στο εμπορικό τμήμα των απεσταλμένων του Στρατού.

Οι άνθρωποι για τις προμήθειες τοποθέτησαν μέσα στα διάφορα μεταγωγικά σκάφη (τα διάφορα πράγματα) στη Μάλτα χωρίς διευθετήσεις και χωρίς καταγραφή. Έτσι οι αξιωματικοί κατά την άφιξη τους εδώ, δεν φαίνεται να γνωρίζουν τι πράγματα υπάρχουν πάνω σε οποιοδήποτε σκάφος και οι συνέπειες είναι αυτές που μπορεί να φαντασθεί κάποιος.

Ο Σερ Γκάρνερ Γούλσλη και το προσωπικό του εγκαταλείπουν το Ιμαλάϊα σήμερα (Κυριακή) μεταφέροντας τον αρχηγό τους στο Σαλαμίς, με το οποίο η Εξοχότητα τους έχει ήδη κάμει ταξίδια σε διάφορα άλλα σημεία της νήσου. Θα μεταβεί στη Λευκωσία, την πρωτεύουσα της νήσου την Τρίτη.

Τα στρατεύματα έχουν πάρει οδηγίες να μετακινηθούν σε διάφορες θέσεις ενώ ορισμένα θα μείνουν στη Λάρνακα.

Αυτό το χρήσιμο και εργατικό σώμα των ανδρών, τα **Bombay Sappers and Miners** εκτελούν καλή εργασία στη Λάρνακα.

Ο Συνταγματάρχης Πρέντεργκαστ έχει κάμει θαύματα και η χρήσιμη θέληση γρήγορα αντικαθιστά τη γραφική σ' αυτή την ανατολική περιοχή.

Αυτή η εισβολή των μοντέρων βρετανών αντισταυροφόρων σε βοήθεια της τουρκικής θέλησης

προκαλεί γρήγορες αλλαγές σε χαρακτηριστικά τόσο της πολης, όσο και της υπαίθρου.

Η προμήθεια ζώων για μεταφορά είναι σχεδόν, αν όχι εντελώς ίση με τη ζήτηση. Γκαμήλες, μούλες γαϊδούρια και μικρά άλογα, φαίνεται να υπάρχουν πολλά παρόλον ότι φυσικά η τιμή τους έχει αυξηθεί κατά **70%**.

Η τιμή του δαμαλίσιου κρέατος έχει διπλασιασθεί σε σύγκριση πριν από την κατοχή. Εχουμε πάγο προς τρεις πέννες τη λίπρα από τα βουνά του Λιβάνου μέσω της Βηρυτού πακεταρισμένο σε ξύλινα κιβώτια μέσα σε άχυρα ώστε να μην είναι εκτεθειμένο στη ζέστη.

Στο μεταξύ οι στενοί δρόμοι και τα σκεπασμένα παζάρια είναι πλημμυρισμένα από τους Ινδιάνους στρατιώτες μας και τα κόκκινα χιτώνια τους λαμπρύνουν τα σκοτεινά μικρά καταστήματα προς κάθε κατεύθυνση.

Στα κεφενεία, τα κιόσκια πάνω σε ξεχαρβαλωμένες ξύλινες πλατφόρμες που προεξέχουν πάνω από το νερό, μοιάζουν με εκείνες στη Σμύρνη σε ένα από τα οποία προκλήθηκε μεγάλη απώλεια ζωής πριν από πολλά χρόνια.

Αυτά τα καφενεία ήταν πλημμυρισμένα από τυχωδιώκτες από τον Πειραιά, τη Συρία, τη Ζάντε και την Ανατολία. Αναγνωρίζουμε τα πρόσωπα των απατεώνων που συχνά τους εβλέπαμε στο Πέραν και στην Κωνσταντινούπολη, ενώ τόσο το Πορτ Σαϊντ όσο και η Αλεξάνδρεια προσφέρουν το μερίδιο τους από την άποψη αυτών των ανθρώπων σε αυτό το πεδίο της αποζημίωσης των αγγλικών τζεπών.

Η τιμή που εζητείτο για μια μικρή κάμαρη με ένα παλιοκρέββατο και χωρίς κανένα άλλο κομμάτι επίπλου ήταν έξι σελίνια τη νύκτα. Ένας μεταφραστής μας ζήτησε δέκα σελίνια την ημέρα μαζί με το φαγητό, ως επίσης και άλλα πράγματα ήταν το ίδιο ακριβά στην ίδια αναλογία.

Οι άμαξες ήταν δύσκολα, αλλά χρήσιμα μεταφορικά μέσα και τα βώδια που ήταν ζευγμένα φαινονταν να είναι καλοταϊσμένα. Τα γαϊδούρια ήταν

ιδιαίτερα όμορφα και λεπτά άνκαι δεν ήταν μικρά.

Η τιμή τους ήταν μεγάλη και εξήγοντο στην Αίγυπτο για σκοπούς διασταύρωσης. Η τιμή τους επομένως ήταν εξωφρενική, αλλά όπως όλα τα άλλα, σύντομα εύρισκε το σωστό ύψος της.

Το Σάββατο το πρωί οι μιναρέδες φωτίζονταν πράγμα, το οποίο μαζί με τα φώτα της πόλης και τα αναρίθμητα φώτα των πλοίων με τις ανταύγειες τους μέσα στη γιαλιστή θάλασσα καλυπτόμενα από τον εξαιρετικό ουρανό από πάνω δημιουργούσαν μια κτυπητή εικόνα.

Οι ήχοι της μουσικής από τις ορχήστρες πάνω στα πολεμικά πλοία και των στρατιωτικών σωμάτων πάνω στα μεταγωγικά ηχούσαν τόσο πολύ, ώστε έδιναν την εικόνα αγγλικής περιοχής τόσο, ώστε αν δεν ήταν η πολλή ζέστη μπορούσε να φαντασθούμε τους εαυτούς μας αγκυροβολημένους στο Πλύμουθ.

Το πλοίο Ιμαλάϊα διετάχθη να επιστρέψει στη Μάλτα και θα φύγει απόψε. Υπάρχει τώρα, ως φαίνεται μια αβεβαιότητα σε ότι αφορά τους σταθμούς που πρέπει να επανδρωθούν από τις διάφορες μονάδες, διότι ορισμένες διαταγές έχουν διαφοροποιηθεί λόγω των διευθετήσεων που έγιναν τελευταία από τη διοίκηση εκ των υστέρων.

Θα πρέπει να γίνει αντιλητό ότι υπάρχουν στρατιώτες κυανοχιτώνες στην Κερύνεια. Ενα λιμάνι στη βόρεια ακτή και το οποίο εκθειάζουν οι ναυτικοί που έχουν πάει εκεί και στην Πάφο δυτικά, όπως και στη Λευκωσία, τη Λεμεσό και την Αμμόχωστο.

Αυτό οπωσδήποτε είναι προσωρινό μέτρο και οι μονάδες των στρατιωτών και των ναυτών θα φύγουν σε λίγες μέρες.

Τα τρία αγγλικά σώματα στρατού είναι τώρα και θα παραμείνουν σταθμευμένα σε ένα κάμπο στο Τσιφλίκ Πασιά, άνκαι χθες **27** Ιουλίου, μια μοίρα του **42ου** διετάχθη να ευρίσκεται σε εγρήγορση για να προχωρήσει για να πάει στη Λεμεσό, όπου το **31ο** σώμα των Παντζιάπς θα περιλαμβάνονται επίσης.

Ενα μέρος της δεύτερης Ταξιαρχίας του Βασιλικού πυροβολικού και ένα μέρος της Πρώτης

Ταξιαρχίας, θα παραμείνουν στη Λάρνακα, αλλά το τελευταίο δεν έχει ακόμα φθάσει από τη Μάλτα.

Ο προορισμός των Ινδιάνων στρατιωτών τώρα φαίνεται αβέβαιος.